

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Summula Casuum Conscientiæ

In Qva Agitur De Præceptis Ecclesiæ, De Officio Confessarii, Ac De
Censuris

Petrus <a Sancto Josepho>

Coloniæ Agrippinæ, 1652

Capvt II. De secundo Ecclesiæ præcepto, Quo iubemur semel in anno
peccata confiteri.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41572

baptizatos ad hoc non teneri, cum peccata Baptismum antecedentia per Baptismum tollantur, nec sint materia Confessionis Sacramentalis. Secundo baptizatum qui habet tantum peccata venialia, non teneri ex Præcepto Diuino ad hoc Sacramentum accedere, cum eiusmodi peccata aliis modis remitti possint. Tertio eos omnes qui sibi conscij sunt peccati mortalis, post Baptismum commissi, teneri ad susceptionem huius Sacramenti, ex vi Præcepti Diuini; adeoque infantes ad illud obligari, cum primum sufficientem habent deliberationem ad peccandum mortaliter.

Dico 2. eum obligari si habet copiam Sacerdotis, ut inuam deficiente Sacerdote, hominem in periculo, vel articulo mortis constitutum, non teneri peccata sua manifestare non Sacerdoti, cum à solo Sacerdote eorū absolutionem validè obtinere possit. Ille tamen poterit obtinere remissionem peccatorum, & saluari per actum contritionis. Quare cum in bello, & aliàs sæpe contingat homines non habere copiam Confessarij, quando è vita excedunt, monendi sunt pœnitentes ut in eo casu, si fortè occurrat, conentur se excitare ad detestationem peccatorum omnium mortalium, quibus obstricti sunt, intuitu infinitæ Bonitatis Dei per illa peccata summè offensi, & non tantum, ex metu incurrendi pœnas tartareas, vel æternam Beatitudinem amittendi. Quamuis enim posterior iste metus sit bonus & laudabilis, sufficiatque ad iustificationem quando eum coniunctus est, solus tamen extra confessionem non confessione debito, & Sacramentali absolutione sufficit, ut homo remissionem peccatorum mortalium obtineat; adeoque teneretur peccator in periculo mortis, deficiente Confessario, actum veræ contritionis elicere, seu de peccatis dolere, quatenus sunt offensa Dei summè boni, & amabilis.

Dico 3. Præceptum, illud obligare non tantum in mortis articulo, cum scilicet quis iamjam moriturus

rus est, sed etiam in mortis periculo, vt dum quis bellum aggreditur, aut periculosam nauigationem suscipit, aut transit per loca grassatoribus infestata, aut dum mulier parit saltem prima vice, imò & alias si prius experta est periculum. Ex quo intelligitur, cum qui postquam in graui morbo confessus est, peccat mortaliter, teneri iterum confiteri, si adhuc durat periculum.

Dico 4. ex vi præcepti Diuini, peccatorem in periculo constitutum, teneri ad validam confessionem, quare hoc præceptum non impletur per confessionem inuvalidam, siue inuvaliditas oriatur ex parte penitentis, quia culpabiliter prætermittit aliquid necessarium ad valorem confessionis, siue ex parte absoluentis, quia non profert verba necessaria ad absolutionem, vel non cum debita intentione: tunc enim non ponitur res præcepta quoad substantiam: vnde & si non imputetur penitenti defectus qui oritur ex parte Confessarii: ille tamen tenetur per se loquendo, iterare confessionem vt denuò absoluaatur.

Vt autem quæ dicta sunt de necessitate contritionis in articulo mortis eliciendæ, quando deest Confessarius, clariora euadant, nonnulla obseruanda sunt, 1. constitutum in articulo, vel periculo mortis, non teneri elicere actum contritionis, circa peccatum mortale de quo cum sufficienti attritione confessus fuit. Quia iam per Sacramentum à tali peccato iustificatus est.

Obseruandum 2. peccatorem in dicto statu constitutum posse iustificari per vnum actum contritionis, qui generatim feratur in omnia peccata, nec opus esse vt circa singula peccata singulos contritionis actus eliciat. Vnica enim detestatio peccatorum omnium ob Deum summè dilectum æquualet multis singularibus detestationibus, imò longè vtilior est, cum omnia peccata comprehendat, etiam ea quorum non habetur memoria: cuius oppositum contingit in singularibus detestationibus.

Vnde

Vnde patet veram peccatorum contritionem in momento haberi posse.

Observandum 3. ad veram contritionem non requiri; quod sit absolutè summa intensiue; quia nulla datur contritio adeo intensa, quin intensior dari possit. Neque quod sit intensiue summa comparatiue, ita scilicet vt homo intensius seu maiori conatu & affectu peccatum detestetur, quàm quodcumque aliud malum. Sic enim longè intensior requiretur contritio ad iustificationem, in eo qui ob mortem filij aut parentis, intenso aliquo dolore tangitur, quam in illo qui nullo tali actu afficitur, quod cum aliquo fundamento dici non potest. Quare ad veram contritionem non alia intensio necessaria est, quàm quæ ad ipsam actus substantiam requiritur. Sic enim est actus entitatiue supernaturalis, ad obtinendam peccatorum remissionem sufficienter per se ipsum proportionatus.

Observandum 4. ad veram contritionem requiri, quod sit summa appretiatiue, ita vt quamuis voluntas non detestetur peccatum maximo & intensissimo conatu aut etiam actu intensiori, quàm aliquod malum temporale; mallet tamen quodcumque aliud malum subire, quàm Deum offendere; eo quod pluris æstimat amicitiam diuinam, quæ peccato violatur, quàm quæcumque bona creata, quibus alia mala priuant.

Quomodo autem dolor, qui est summus appretiatiue, non etiam sit summus intensiue, intelligi potest exemplo fœminæ, quæ magis intense dolet de morte filij, quàm de morte mariti, & minùs appretiatiue, eo quod maritum pluris æstimat.

ARTICVLVS II.

De Præcepto Ecclesiastico confitendi peccata.

PRÆTER Præceptum diuinum obligans ad confessionem in articulo mortis, datur Præceptum

Es-

Ecclesiasticum obligans ad confessionem annuam, adeo ut ex vi illius teneantur omnes Fideles utriusque sexus, semel singulis annis confiteri omnia peccata mortalia, quorum habent conscientiam, ut patet ex Concilio Lateran. cap. *Omnis utriusque*, & ex Trident. Sess. 14. Can. 8. & ex consuetudine ubique recepta.

Et si nonnulli dicant, pueros ante annum duodecimum hoc Præcepto Ecclesiastico non obligari, communis tamen & sequenda sententia est, eos obligari statim atque peccati mortalis sunt capaces; quod non tam ex annorum numero, quam ex iudicij maturitate pensandum est.

Qui nullius peccati mortalis sibi conscius est, non tenetur ex vi huius Præcepti Ecclesiastici confiteri, & si multa peccata venialia admiserit, ut ex dictis sufficienter colligi potest. Cùm tamen quisque teneatur Eucharistiam sumere in Paschate, rationi valde consentaneum est, ut carens peccatis mortalibus, non accedat tunc ad Sanctissimum Sacramentum, nisi præmissa confessione venialium. Maxime si non possit sine scandalo confessionem omittere.

Nonnulli existimant huic Præcepto Ecclesiastico satisfieri, per confessionem defectu doloris invalidam, & sacrilegam. Verùm hoc meo iudicio caret probabilitate, nulloque modo in praxi sequendum est, quia præceptum confessionis substantialiter est diuinum, & quoad solam temporis determinationem Ecclesiasticum; ex præcepto autem diuino tenetur homo integre, & validè, quantum est ex se, confiteri, ut ante dictum est. Unde publici peccatores ad confessionem admissi, non satisfaciunt Præcepto annuæ confessionis, si ob defectum sufficientis dispositionis sine absolute dimittantur, adeoque iterum confiteri debent.

Imo existimo non satisfieri huic Præcepto, licet defectus oriatur ex parte sacerdotis, ut in simili ante dictum est. *Observandum* tamen est discrimen inter

ter hunc, & præcedentem casum, quòd culpabiliter faciens confessionem inuvalidam, subiacet pœnis Ecclesiasticis latis contra transgressores huius præcepti; non autem qui bona fide ad hoc Sacramentum accedens, culpâ Sacerdotis non absoluitur, quia pœna non imponitur nisi propter culpam.

Annus intra quem Præceptum hoc obligat, computatur à nonnullis à prima die Ianuarij, vsque ad diem vltimam Decembris; Ita vt quouis anni die huic præcepto satisfieri possit. Tutius tamen est annum computare ab vno Paschate ad aliud, vt etiam in praxi seruari solet.

Quorundam est sententia, eum qui non impleuit præceptum confessionis vno anno, non teneri statim initio sequentis illud exequi. Oppositum tamen tenendum est, quia vt satis colligitur ex communi Doctorum sensu, Ecclesia non sic determinauit tempus confessionis, vt eo elapso præceptum non amplius vigeat, vt fit in præceptis audiendi Missam, ieiunandi, & similibus, quæ certo diei affixa sunt, neque amplius obligant; sed vt ostendat quantum confessio differri licitè possit. Quare qui vno anno non est confessus, toties peccat mortaliter, quoties anno sequenti oblatam occasionem confitendi negligit. Tenetur enim prima data occasione confiteri, si commode potest; vnde tunc sine causa confessionem prætermittens, violat præceptum obligans sub mortali, & sic de singulis occasionibus sequentibus. Qui tamen in mortis periculo confessionem omisit, non tenetur eo elapso confiteri, vt præcedenti obligationi satisfaciat.

Qui hoc anno confitetur, vt satisfaciat obligationi anni præcedentis, tenetur iterum antequam iste annus elapsus sit, confiteri, si contingat eum incidere in peccatum mortale. Prima enim confessio veluti retrahitur ad annum præcedentem, adeoque non magis sufficit ad extinguendam obligationem anni currentis, quàm si anno elapso facta esset. Præ-

sertim

fertim quia Ecclesia obligans te singulis annis ad confessionem, intendit tibi hoc anno imponere obligationem distinctam, ab obligatione anni praecedentis: quo fit ut nequeas utriusque simul, eadem confessione satisfacere.

Similiter tenetur, ex communi sententia, confessionem anticipare, qui prauidet se reliqua anni parte non habiturum copiam Confessarii; Sicut ille tenetur hora 6. Missam audire, qui prauidet se reliqua die impediendum, ne Sacro assistere possit.

Cum venialium confessio non sit de precepto, qui sola venialia confitetur, si post modum incidat in mortale, tenetur eo ipso anno illud confiteri. Contra vero si quis initio anni peccatum mortale confessus est, etsi iterum incidat in mortale, non tenetur ex vi huius praep. i illud confiteri ante finem anni; quamuis oppositum sit tutius, & consulendum. Dico ex vi huius praep. nam ut communicet, tenetur sacramentaliter confiteri.

Qui in confessione annua inculpabiliter omittit aliquod peccatum mortale, non tenetur iterum confiteri, statim atque memoria talis peccati occurrit, sed potest illius confessionem differre vsque ad annum sequentem. Quia cum fecerit confessionem formaliter integram, & absolutionem valide obtinuerit, praep. satisfecisse censetur.

Ex iure constat eos qui transgrediuntur praep. annuae confessionis, ab ingressu Ecclesiae arcendos esse, & priuandos Ecclesiastica sepultura. Quod fieri nequit nisi per sententiam iudicis, adeoque ex hypothesi quod peccatum in iudicio probetur.

Quamuis ex iure communi, non imponatur poena excommunicationis transgressoribus huius praep. ipso facto incurrenda, imponitur tamen iure particulari in variis Diocesibus, & consequenter ibi incurritur cum primum peccatum commissum est, licet exterius probari nequeat.

Etsi peccent infantes, qui post sufficienter adeptum

tumrationis vsum, Ecclesiasticum præceptum annuæ confessionis scienter violant, non tamen pœnas iam dictas ante annos pubertatis incurrunt, ex probabiliori sententia, quæ etiam pueros Clericos se mutuo percutientes, excommunicatos negat, magisque verberibus, quàm absolutione indigere affirmat.

ARTICVLVS III.

De dolore ad veram confessionem requisito.

VT valeat confessio, tenetur pœnitens dolere de peccatis commissis, adeo vt non satisfaciat Præcepto siue diuino, siue Ecclesiastico, si peccata recitet sine intimo sensu doloris, sed per modum cuiusdam historię.

Qui vult peccata confiteri, debet se excitare ad verum & formalem dolorem peccatorum, eumque supernaturalem, quiue coniunctus sit cum voluntate efficaci, seu firmo proposito non peccandi de cætero. Vnde non sufficit dolor aliquis tantum virtualis, nec ex motiuo aliquo naturali excitatus, nec qui cum simplici velleitate non peccandi coniunctus est. Non tamen requiritur expressum & formale propositum vitandi peccata, sed virtuale sufficit, inclusum in ipsa detestatione peccatorum præteritorum. Nec necesse est quod pœnitens credat se amplius mortaliter non peccaturum, sed sufficit quod firmiter proponat vitare, cum diuino auxilio, omnia peccata mortalia.

Et si peccator cum accedit ad confessionem, debeat conari ad concipiendam veram contritionem peccatorum, valebit tamen illius confessio, effectūque obtinebit, si accedat cum vera attritione supernaturali, per fidem concepta ex metu gehennæ, vel ex amore cœlestis beatitudinis. Ille enim est communis Ecclesiæ sensus, vt apertè sumitur ex Concilio Trident. Sess. 14. Cap. 4. & oppositum ab Vniuersitate

uerſitate Pariſienſi anno 1638. damnatum fuit hiſ
 verbis: *quæ tradit de attritionis inſufficientia, & contri-
 tionis ex perfectâ charitate absoluta neceſſitate, ad reci-
 piendum Sacramentum Pœnitentiæ: & quæ addit, & ap-
 probat de abſolutione, quod nihil aliud ſit quam declaratio
 luridica peccati iam remiſſi, damnauit quoque Facultas,
 & cenſuit has propoſitiones eſſe quietis animarum pertur-
 batiuas communi & omnino tute praxi Eccleſiæ contra-
 rias, efficaciæ Sacramenti Pœnitentiæ imminutiuas & in-
 ſuper temerarias, ac erroneas.*

Vnde audiendi non ſunt qui dicunt, denegandam
 eſſe abſolutionem pœnitenti, donec conſtet eum ve-
 rē cōtritum eſſe. Nam præterquam quod certò cog-
 noſci non poteſt, ſine ſpeciali reuelatione, an quis
 vera contritione præditus ſit, communis Doctorum
 piorum ſententia eſt, dandam eſſe abſolutionem
 pœnitenti attrito, dum modo Confefſario probabi-
 liter conſtet, illius attritionem habere has condi-
 tiones, quas requirit Concilium Trident. loco cita-
 to, nimirum quod voluntatem peccandi excludat, &
 ſit cum ſpe veniæ. Talis enim attritio eſt donum Dei,
 & Spiritus Sancti impuſus, non quidem adhuc in-
 habitantis, ſed tantum mouentis, quo pœnitens ad-
 intus viam ſibi ad iuſtitiam parat. Et quamuis ſine
 Sacramento pœnitentiæ pe ſe ad iuſtificationem
 peccatorem perducere non poſſit, eum tamen ad
 Dei gratiam in Sacramento pœnitentiæ impetran-
 dam diſponit. Ita ſcilicet vt coniuncta cum actuali
 ſuſceptione Sacramenti, hominem vltimatè diſpo-
 nat ad iuſtificationem, quod ſeorſim extra Sacramen-
 tum præſtare nequit. Sic enim intelligendum eſſe
 Concilium patet, tum quia vult tribuere attritioni
 in Sacramento, quod ei denegat extra Sacramentum,
 nempe perducere hominem ad iuſtificationem. Tum
 quia extra Sacramentum attritio illa quam deſcri-
 bit, eſt diſpoſitio remota ad iuſtificationem; quare
 cum ait eam in Sacramento diſponere ad gratiam im-
 petrandam, id debet intelligi de diſpoſitione pro-
 xima.

xima. Tum quia aliàs absolutio Sacramentalis deberet semper supponere peccata esse remissa, adeoque ea per se nullam haberet vim remittendi peccata, sed tantum declarandi esse remissa; quod repugnat non modo prædicto Concil. sess. 14. Cap. 6 sed etiam verbis illis Christi Ioann. 20. *Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiseritis peccata, remittuntur eis; & quorum retinueritis, retenta sunt.*

Quia in nostra, & communiori sententia, non valet hoc Sacramentum, nisi adsit dispositio necessaria ad effectum illius; confessio valere nequit, nisi dolor ei adiunctus se extendat ad omnia peccata mortalia quæ proponuntur, & ad alia commissa, si quæ inculpabiliter omittuntur. Eo quod nullum peccatum remittitur, nisi de eo quis doleat, & vnum mortale non remittitur sine alio. Vnde qui commisit adulterium, & furtum, & solum adulterium confitetur, ac de eo dolet propter specialem fœditatem illius, putata quia per illud fides coniugalis violatur, non absoluitur validè, etsi furtum inculpabiliter omittat. Quare instruendi sunt pœnitentes, vt quoties ad confessionem accedunt, dolorem concipiant ex motivo aliquo generali, quòd saltem virtualiter se extendat, etiam ad peccata inculpabiliter prætermissa.

Et sic, vt exemplo res notior fiat, qui confitetur adulterium, non debet de illo tantum dolere, ob motivum illud speciale, de quo ante, sed quia per illud Deus summè bonus, & infinite amabilis graviter offenditur, vel vt minimum, quia adulterans priuatur æterna beatitudine, pœnisque tartareis addicitur. Ista enim motiva sunt generalia, & virtualiter extenduntur etiam ad peccata inculpabiliter omissa; si quidem qui dolet se commisisse adulterium, eo quod per illud Deus graviter offenditur, vel quia scit se per huiusmodi peccatum pœnas æternas mereri, profectò ex vi talis motivi censetur virtualiter detestari alia peccata mortalia, quorum non recordatur;

tur; cùm etiam eis Deus grauitè offendatur, & pœna aeterna parata sit. Vnde si eorum haberet memoriã, statim dolorem formalem de ijs conciperet. Contra verò qui dolet de adulterio commisso, solum quia per illud fides matrimonialis violatur, nõ censetur virtualiter dolere de furto inculpabiliter prætermisso, quia furtum non repugnat fidei matrimoniali. Itaque cùm sæpe contingat, aliquod peccatum mortale in confessione incogitanter mitti, vt illius remissio obtineatur, oportet vt pœnitens de ijs quæ confitetur doleat, ex aliquo motiuo generali, quod etiam ad peccata ommissa virtualiter extendatur.

Et hoc quidem obseruandum est in confessione peccatorum mortalium. Quod verò spectat ad confessionem venialium, ea valida esse potest, etsi dolor ad illa omnia peccata se non extendat, sed tantum ad aliqua; eo quod vnum peccatum veniale remitti potest sine alio. Vnde qui confitetur leue furtum, & mendacium iocosum, doletque de furto ob specialem illius deformitatem, quia scilicet est proximo nociuum, neque alium dolorem concipit, obtinet absolutionem à furto, non à mendacio,

Hinc autem collige, eum qui peccata tantum venialia confitetur, debere ex motiuo aliquo generali se excitare ad eorum dolorem, vt ita integram omnium etiam omissorum remissionem obtineat. Maximè verò caueat ne sine vllò dolore peccata huiusmodi confiteatur: quia etsi non teneatur illa confiteri, ex hypothesi tamen quod ea confitetur, debet dolorem aliquem vel de illis omnibus, vel saltem de eorum aliquo concipere; ita vt si de nullo doleat, peccet mortaliter: quia causa est quòd forma Sacramentalis proferatur supra materiam indebitã, nullumque sit Sacramentum. Et hoc valde notari velim tum à confessariis, tum ab ijs pœnitentibus qui potius ex consuetudine, quàm ex deuotione confessionem venialium sæpe instituere solent.

Vbi aduerte 1. eum qui confitetur sola venialia, timetque ne sufficienter de villo eorum doleat, debere se accusare de aliquo peccato veniali grauiori aliàs confesso, quod valde dolet se commisisse, aut in genere de peccatis mortalibus aliàs confessis, quorum recordatione ad verum dolorem inducatur.

Aduerte 2 quando in confessione venialium dolor se sufficienter extendit ad aliqua ex illis, nō ad alia, monendum esse pœnitentem, vt ea in quibus experitur se adhuc cōplacere, tunc nō proponat, sed tantum alia à quibus se putat sufficienter auersum. Sic enim vitatur irreuerentia quæ erga Sacramentum committeretur, si proponerentur aliqua peccata, quæ nō essent materia sufficiens absolutionis.

Confessio valet, etsi dolor requisitus eam tempore precedat. Vnde qui conscientiam examinans, de peccatis commissis dolet, per ordinem ad confessionem instituendam, valide absoluitur, etsi dū peccata, confitetur, vel absoluitur, nullum actum doloris eliciat. Quia nimirum cū confessio ex vi precedentis doloris fiat, ille adhuc censetur virtualiter perseuerare, quod sufficit.

Etsi non pauci existiment, sufficere ad confessionē quod pœnitens doleat antequam absoluator, oppositum tamen nobis videtur probabilius; quia si non dolet quandiu peccata confitetur, sed tantum post confessionem, antequam absoluator, iam profectō illius confessio non est nisi nuda, & historica peccatorum narratio, qua ratione dici non potest eam ad valorem, vel effectum Sacramenti sufficere.

Imo hinc consequens videtur, non satis esse ad valorem Sacramenti, quod dolor requisitus confessionem comiteretur, sed requiri vt eam aliquo modo precedat. Eo quod confessio debet esse dolorosa, & lacrymabilis, signumque doloris interni, quod certē non habet, nisi dolor sit causa illius, adeoque eam aliquatenus precedat.

Quare cū sæpe contingat, pœnitentem non esse
suffi-

sufficienter attritum, quamdiu peccata recitat, confuissimum est curare ut ante absolutionem, non modo eliciat actum aliquem doloris, sed etiam et eo confessionem generatim repetat, dicendo se dolere de peccatis iam confessis, eorumque absolutionem postulare.

ARTICVLVS IV.

De aliis qualitatibus ad confessionem requisitis.

AD valorem confessionis non requiritur ut voce fiat, sed sufficit per se loquendo si nutibus, alijsue signis externis peragatur. Est tamen de necessitate præcepti, ut qui loqui potest voce confiteatur. Unde sine graui causa aliter confiteri, est peccatum mortale.

Dico sine graui causa, nam si talis causa intercedat, potest confessarius permittere pœnitenti, ut aliter quàm voce confiteatur, verbi causa si puella proxima verecundia nullo modo adduci possit; ut peccatum aliquod ore confiteatur, quod tamen parata sit scribere in charta, & legendum offerre Sacerdoti.

Quando præceptum confessionis vrget, qui loqui non potest, tenetur alijs signis confiteri, nisi adsit periculum euulgationis; ut si aliter non potes confiteri quàm scripto & probabiliter times Sacerdotem non redditurum chartam, si illi tradas; aut vi ablaturum, si ei legendam offeras.

Valet etiam confessio, etsi non fiat secretò, ut cum fit per interpretem, vel dum in naufragio, aliaue simili necessitate multi simul alta voce confitentur eidem Sacerdoti. Nemo tamen tenetur ex vi præcepti confessionis, hoc modo confiteri, etiamsi in graui necessitate constitutus sit.

Dico ex vi præcepti confessionis, hoc enim cum tanto rigore non obligat. Verùm in articulo mortis constitutus debet ex præcepto propriæ charitatis, confiteri

confiteri quadam peccata venialia per interpretem, vel aliis audientibus, si aliter confiteri non potest. Imò & aliqua mortalia, si ex eorum reuelatione nullum graue incommodum timetur. Maximè si probabiliter timet se non esse contritum, adeoque sine Sacramento damnandum.

Deinde valet illius confessio, qui coram Sacerdote dat generalia signa doloris, nec aliter potest confiteri. Cum enim sua peccata declarat modo possibili, id ex communiore sententia sufficere censetur ad obtinendam absolutionem; imò & ad lucrandum iubilaeum.

Et hoc maxime verum est quando infirmus qui loqui non potest, nutibus satis indicat se petere absolutionem Sacramentalem à Sacerdote. Quando autem dubitatur, an signa doloris quæ exhibet, ex metu mortis impendētis, an verò ex voluntate cōsequendæ absolutionis Sacramentalis orientur, aliqui existimant absolutionem ei tunc conferendam non esse. Verum cum omnes Catholici soleant in eo articulo petere confessarium, dicendum videtur posse Sacerdotem, cui prædicta signa nota sunt, deponere in praxi dubium illud, & probabiliter existimare infirmum velle Sacramentaliter absolui, nisi tales sint circumstantiæ, vt merito suspensus hæreat. Et quamuis omnibus perpensis maneat dubius, poterit infirmum signa prædicta edentem absolui sub conditione quod intendat per nutus confiteri, & absolui Sacramentaliter à peccatis, sitque ad hoc sufficienter dispositus. Sic enim non fit iniuria Sacramento, & aliunde contingere potest, vt infirmus virtute absolutionis liberetur à peccato mortali, & saluetur.

Maior difficultas est, an Sacerdos possit infirmum rationis vii destitutū præsentē absolui, si quis testetur eū verbis declarasse, aut nutibus insinuasse se velle confiteri. Dico præsentē absolui, nā quod Sacerdos non possit absenti absolutionem Sacramentalem impendere, iam certum est apud omnes Theologos.

In hac ergo difficultate tres sunt dicendi modi quorum *primus* omnino negat, sacerdotem posse licite, aut valide absoluere moribundum, qui eo absente confessarium petiit. *Secundus* vero distinguit, nam si quis coram infirmo testatur confessario eum voluisse confiteri, tunc ait confessarium posse, & debere eum absoluere: si autem confessarius non sit certior intentionis moribundi, nisi in absentia illius, sic existimat nefas esse sacerdoti, eum etsi presentem absoluere.

At *tertius* modus quem puto probabiliorē & in praxi sequendum, docet confessarium posse absoluere moribundum sensibus destitutum, qui confessionem petiit, aut signa doloris dedit, etsi huius rei attestatio non fiat coram ipso infirmo. Ratio est quia etsi absolutio sacramentalis non possit validè dari absenti, non tamen videtur confessio inualida, quæ fit absenti per nuntium, aut per litteras, dummodo absolutio non nisi presentem detur. Eo vel maxime quia si moribundus sensibus destitutus est, perinde omnino videtur, siue coram illo, siue extra presentiam illius testetur eum petiisse confessarium, vel dedisse alia signa pœnitentiæ.

Neque hoc repugnat decreto Clementis VIII. Ille si quidem ut varij testantur, damnauit tantum propositionem complexam, quæ ait, licitum esse per litteras, vel nuntium confiteri sacramentaliter confessario absenti, & ab eo absente absolutionem obtinere; non autem illam quæ ait, licere absenti sacerdoti confiteri, & ab eo non quidem absente, sed presente absolutionem obtinere. Quare si casus ille contingat, potest sacerdos, imò tenetur ex charitate absoluere moribundum, saltem sub conditione ut omnis irreuerentia erga sacramentum vitetur.

Sed quid fiet, si infirmus antequam petat confessarium, vel signa contritionis edat, subito obmutescat, & priuetur sensibus, erit ne tunc illi danda absolutio? Respondent aliqui affirmatiuè, quod probant

bant tum ex ratione, quia in necessarijs ad salutem
tutior pars est eligenda; tum facto Clementis VIII.
quem ferunt dedisse absolutionem sub conditione,
homini ex Sancti Petri Ecclesia cadenti, hoc modo,
Si es capax, absoluo te à peccatis tuis. Verum cum con-
fessio sit de essentia huius Sacramenti, non video
quomodo ille qui neque verbis, neque nutibus pe-
tuit confessarium, Sacramentaliter absolui possit. Et
ita tenet communis sententia, quam puto in praxi
sequendam esse.

Rursus confessio debet esse coniuncta cum propo-
sito satisfaciendi, iuxta mandatum Confessarij. Vnde
tenetur pœnitens sub mortali, acceptare pœniten-
tiam grauem sibi sub præcepto impositam, pro pec-
catis mortalibus nisi manifestè sit iniqua: vt si valde
infirmo imponeretur ieiunium plurium dierum.
Tenetur etiam per se illam exequi, si sit personalis, vt
si imponatur ieiunium, flagellatio, oratio, aut quid
simile. Quod si vires ad hoc non suppetant, non te-
netur eiusmodi pœnitentiam implere per alium, aut
in aliud opus commutare. Si verò pœnitentia sit rea-
lis, vt de danda elemosyna, potest pœnitens eam
exequi per alium, nisi de mente Sacerdotis aliter
constet.

Peccat quoque mortaliter, qui grauem pœniten-
tiam in Sacramento impositam non exequitur tem-
pore præfixo quia præceptum violat in re graui. Nec
propterea liber manet ab obligatione eam imple-
ndi, cum primùm commode potest, nisi imposita esset
in honorem determinati temporis, vt ieiunium in
Vigilia Natiuitatis Beatæ Virginis.

Non tamen peccat mortaliter, ex communi senten-
tia, qui pœnitentiam implet in peccato mortali, eo
quod confessarius tantum præcipere solet absolu-
te, vt talis pœnitentia fiat, non autem vt fiat in sta-
tu gratiæ. Verum etsi ex hoc capite non peccet,
aliunde tamen peccare videtur contra reuerentiam
Sacramento debitam, si verum est peccatum mortale

impediri effectū satisfactionis Sacramentalis, vt putant communiter Authores Verūm hæc suppositio nō adeo certa est, quin opposita, qua statuitur peccatum mortale non esse obicem effectui satisfactionis Sacramentalis, probabilis sit, vt alibi ostendimus.

Tandem qui in confessione negat se fecisse peccatum veniale, quod fecit, aut affirmat se fecisse, quod nō fecit nō peccat nisi venialiter. Peccat verò mortaliter per se loquendo, si peccatū de quo falso affirmat aut negat, est mortale: quia confessarium decipit in re graui. Dico per se loquendo, nam qui non tenetur hic & nunc peccatum aliquod mortale, quod commisit, confiteri; non peccat si negat se illud fecisse.

Si tamen pœnitens nullam aliam apponeret materiam, præter peccatū veniale quod non fecit, peccaret mortaliter, & Sacramentum esset nullum, defectu materiz necessaria ad absolutionem.

ARTICVLVS. V.

De integritate confessionis quo ad species, & numerum peccatorum.

IN primis vt valeat cōfessio, species peccatorū mortalium in ea esse declarandas, patet ex Concilio Trident. sess. 14. c. 5. Quod intellige de his speciebus que diuersa sunt in genere moris, non autem de illis que tantū materialiter, seu physicè distinguuntur.

Vnde si Titius tempore præcepti omisit Sacrum, & ieiunium, non sufficit si dicat se bis peccasse mortaliter, sed dicere debet se Sacrum, & ieiunium omisisse. Et similiter si peccauit contra castitatem, iustitiam, aliasve virtutes, cuiusmodi peccatorum species declarare debet.

Si vero occidit aliquem, non interest scire an gladio, an hasta eum occiderit. Si furatus est, non tene-

tur exprimere materiam furti (nisi ea speciem mutet, ut in furto rei sacrae contingit) sed tantum valorem rei furto sublatae. Si in haeresim lapsus est, non tenetur exprimere an sit Lutherana, an Calvinistica, &c. Si tamen circumstantia apostasiae iuncta est haeresi, ea declaranda est.

Ut autem haec doctrina facilius ad praxim reducat, nota 1. peccata distingui specie, ratione obiectorum in quae per se tendunt; ita ut illa sint specie distincta, quae habent obiecta formaliter distincta; quae ratione furtum, adulterium, homicidium, &c. inter se specie distinguuntur.

Nota 2. Peccatum habens suam speciem ab obiecto, interdum aliam speciem sumere a circumstantia aliqua, quando nimirum haec ex se, & independentem a malitia actus, rectae rationi repugnat: ut dum quis mentitur ex intentione furandi; ille enim finis malus est ex se, & independentem a mendacio. Quod si circumstantia actui addita ex se mala non sit, sed tantum quatenus coniuncta est cum actu, qua ratione accipere multum non est malum, nisi quatenus furtum ipsum malum est tunc circumstantia non addit novam speciem actui malo, sed tantum auget illius malitiam intra eandem speciem.

Secundo declarandus est distincte in confessione peccatorum mortalium numerus, ita ut poenitens qui decies furatus est, dicere debeat se decies furatum esse, nec sufficiat si confuse dicat, se pluries peccatum illud perpetrasse.

Qui praecise non recordatur numeri peccatorum, dicat se toties plus minusve peccasse. Quod si postquam facto sufficienti examine dixit v. c. se decies plus minusve blasphemasse, deprehendit se duodecies blasphemasse, non tenetur hunc excessum in sequenti confessione declarare. Secus si non dixit, plus minusve, aut etsi dixerit, si numerus praetermissus assignatum notabiliter excedit.

Quidam aiunt satis esse si meretrices dicant, se tan-

to tempore cuilibet accedenti expositas fuisse. Verum etsi talis modus confitendi sufficere possit vltariis, probabilius tamē est debere meretrices modo possibili principales luxuriæ species declarare, quoties nempe cum coniugatis, cum Clericis, & peccauerint.

Quamuis fornicator non teneatur actus inhonestos qui præcesserunt exprimere, sed solam fornicationem; si tamen ista non sequatur, tenetur illos, & nimumque fornicandi declarare, cum vere sint peccata.

Quando voluntas occidendi, vel aliud peccatum externum patrandi statim opere completur, sufficit tunc solum actum externum confiteri. Si tamen sit aliqua temporis distantia inter voluntatem, & actum, oportet vtrumque distinctè patefacere, cum voluntas præterita, & præsens, ob moralem interruptionem, sint duo peccata numero distincta.

Qui se exponit periculo peccatum aliquod mortale committendi, eo ipso peccat mortaliter toties quoties, etiamsi de facto tale peccatum non perpetret. Quod si præsentē occasione, cui voluntarie se exposuit, statim peccat, sufficit si dicat in confessione se tale peccatum commississe: quia tunc hæc duo in vnum peccatum coalescere videntur. Si vero sit aliqua notabilis mora inter prædictam expositionem, & actuale peccatum, sic duo sunt peccata distincta in confessione declaranda.

Qui vno ira impetu, multas eiusdem speciei iniurias in aliquem spargit, vt dum sapius eum vocat ebrium, vnum tantum peccatum mortale committit, in confessione declarandum, quemadmodum qui pluries aliquem gladio percutit, ex eadem itacundia calore, non nisi semel peccat mortaliter: & si percussus sit Clericus, percutiens vnum tantum excommunicationem incurrit. Et similiter qui eodem tempore, ad confirmandam eandem falsitatem

sapius

sapius iurat, non nisi vnus periurij mortalis cense-
tur reus.

Quando autem multiplicantur in iuria diuersa
rationis, vt dum quis alium eodem tempore vocat
ebrium furem, luxuriosum, &c. communis est sen-
tentia, tot committi peccata mortalia in confessione
sigillatim declaranda. Verum oppositum nonnullis
videtur probabile, adeoque iuxta illos sufficit, si pe-
nitens dicat se aliquem pluribus verbis iniuria gra-
uiter affe. isse. Quemadmodum si alicui furatus es
crumenam, libros, & pallium, satisfacies si valorem
horum omnium exprimas.

A: si quis vno ictu tres vulnerat, vel occidit, perir-
degora Deo reus est, ac si tribus ictibus id praestaret.
Vnde censeatur triplex peccatum mortale, saltem re-
quiuenter. seu virtualiter committere, & si quos
occidit sunt Clerici, triplicem excommunicationem
incurrit.

Hinc qui vno actu vult totam aliquam familia
interimere, tot virtualiter committit peccata, quot
sunt persona in ea familia contenta. Vnde non suffi-
cit si dicat in confessione, se habuisse animum occi-
dendi, sed debet assignare numerum personarum
quas interficere vult. Qui tamen totam aliquam
domum vult incendere, vnum tantum peccatum
mortale committit.

Qui non habet peccata mortalia, debet ex proba-
biliori sententia, aliquod veniale in specie declara-
re; nec sufficit si dicat generatim se venialiter pec-
casse, nisi nullius peccati venialis in specie memoria
occurrat. Quia etsi non teneatur confiteri peccata
venialia, ex hypothesi tamen quod vult confiteri, te-
netur certam aliquam & determinatam materiam
formae subiicere. Non tamen necesse est confiteri nu-
merum peccatorum venialium, nec singulas eorum
species.

Vt autem ista clariùs intelligantur, obseruandum
est in peccatis quae interius consummantur, qualia

sunt odium, hæresis, delectatio morosa, &c. multiplicata voluntate peccatum multiplicari. Vnde in confessione declarare debes quoties talem voluntatem conceperis. Quod si variae illius interruptiones deprehendi nequeunt, sufficit si dicas te v. c. per horam in prava aliqua cogitatione Veratum.

Similiter peccata quæ exterius procedunt, toties censentur multiplicari quo ad numerum, quoties per contrariam voluntatem interrupta renouantur. Vnde si ex voluntate occidendi Petrum, incipis arma parare, deinde hanc pravam intentionem retractas, ac rursus ad priorem voluntatem regrederis, committis duo peccata in confessione declaranda, idemque dicendum videtur si non retractas quidem priorem voluntatem; sed ad alia opera te accingis, quæ nullomodo conducunt ad occisionem, tantumque tempore durat talis interruptio, vt posterior, voluntas prudentis arbitrio, iudicetur peccatum à priori distinctum.

Quod si actio externa non interruptitur, censetur vnum numero peccatum, etsi actus internus voluntatis interruptatur; vt dum quis vadit ad domum Titij, animo occidendi illum, nec in itinere mutat propositum, etsi non continuò de eo cogitet.

Haftenus dicta ita debent intelligi, vt spectet ad integritatē confessionis, declarare etiam peccata mortalia dubia. Pro quo nota 1. te debere confiteri, tum quando dubitas, an commiseris actū quem scis esse peccatum mortale; tum quando constat te peccasse, sed dubitas an tale peccatum sit mortale, an veniale; tū quando certò scis te commississe peccatum mortale dubitas tamen an illud confessus fueris.

Nota 2. Peccata certa tanquam certa confitenda esse & dubia tanquam dubia; quando autem proponitur in confessione aliquod peccatum dubium, addendum esse aliud certum, alioqui absolutionem non nisi sub conditione dandam esse.

Nota 3. cum qui confiteretur peccatum quod fecit, dubitans

dubitans an esset mortale; non teneri denuò illud confiteri, etsi postea cognoscas esse verè mortale. Qui tamen confitetur dubitans, an commiserit aliquod peccatum, quod est mortale, tenetur iterum eiusmodi peccatum confiteri, si certo postea constet se illud commisisse.

ARTICVLVS VI.

De integritate confessionis, quoad peccatorum circumstantias.

DUBITARI non potest, quin declarandæ sunt in confessione circumstantia illa, quæ ita peccati speciem mutant, vt ex veniali faciant mortale; sicut contingit dum quis leue furtum committit, vt suffocetur, vel occidat.

Certum etiam est declarandas esse circumstantias, quæ actui secundum se malo nouam speciem malitiae addunt ita vt idem actus prout hic & nunc elicitus duas malitias mortales specie distinctas contineat, vt dum quis furatur rem sacram, aut cum persona Deo dicata peccat.

At quamuis non adeo certum sit, declarandas esse circumstantias notabiliter aggrauantes intra eandem speciem, sententia tamen quæ affirmat, eas quoque necessario confitendas esse, nobis temper visa est longè probabilior, hac in praxi consulenda, & sequenda, etsi nonnulli eam vt nimis scrupulosam reiiciant.

Certè non ex scrupulo, sed rationabili ni fallor timore inductus, valde durum existimo, quod tam ille qui mille aureos furatus est, quàm qui duos dumtaxat, teneatur tantùm dicere se furtum mortale commisisse. Hinc enim confessarius aliud nihil concipere potest, quàm vtrumque æqualiter peccasse, vtrumque æqualiter obligari ad restitutionem, & æqualem vtrique pœnitentiam, pro culpa in Deum commissa, imponendam esse. Quod tamen cum

æquitate in iudicio isto requisita, non satis coheret. Accedit quod si nemo teneatur, circumstantiam aggrauantem intra eandem speciem, declarare in confessione, sequitur 1. perinde esse, quatum ad valorem confessionis, siue infames aliquem factum crimen imponendo, siue verum crimen occultum propalando, sufficit enim si dicas, te illum in amasse. 2. perinde esse siue ieiunium soluas carnes comedendo, siue tibi non prohibitis utendo; quia satisfacis si dicas, te ieiunium soluisse. 3. perinde esse siue sis secularis simpliciter voto castitatis obstrictus, siue Sacerdos siue Religiosus, siue Episcopus, si contra castitatem pecces. Quia satis est si de laïcis te contra votum castitatis peccasse. Unde quæ poenitentia tibi imponenda est, si sis secularis, eadem & non acerbior tibi iniungetur, et si sis Sacerdos, aut Religiosus. Ita autem & similia à nobis, vt ingenuè fatear, admitti non possunt; adeoque existimo sententiam quæ negat, circumstantias notabiliter aggrauantes in confessione declarandas, esse parum probabilem, parumque fini institutionis huius Sacramenti consentaneam videri. Quod tamen dictum sit, saluo meliori iudicio.

Quod spectat ad circumstantias minuentes, aliqua hic sunt certa, & vnum de quo controuertitur. Certum est 1. eas circumstantias quæ peccati grauitatem à deo minuunt, vt ex mortali faciant veniale, confitendas esse, vt dum quis ex inadvertentia venialiter culpabili hominem occidit. 2. eas quæ parum intra eandem speciem minuunt, non esse necessario confitendas, sed posse subteriri; vt si ab amico rogatus, peccatum mortale commisisti. 3. non teneri poenitentem eiusmodi circumstantias recitare, sed posse illas declarare si velit.

Maior est difficultas de circumstantiis, valde notabiliter peccatum mortale minuentibus, intra eandem speciem. Nonnulli putant huiusmodi circumstantias prætermittenda esse: verum sinceritas quæ ad confes-

confessionem necessaria est, videtur exigere vt illa in confessione declarentur; eo quod iudicium Sacerdotis de peccato non parum variant. Et sic v. c. qui post longam constantiam in atrocissimis tormentis, tandem victus adigitur vt incensum idolis offerat, debet declarare circumstantiam illam tormentorum, qua summo opere illius peccatum minuitur, esto adhuc sit mortale Et foemina quae vt rempublicam, aut maritum, aut proprium filium seruaret incolumem, tyranno sui copiam fecit, tale motiuum exponere debet. Idem dicendum de similibus peccatis, de quibus longe aliud iudicium ferendum est, quam si sola amici suasionem, vel ex voluptatis motiuo patrata essent. Fateor tamen tales circumstantias raro occurrere.

ARTICVLVS VII.

De circumstantiis peccatorum sigillatim.

VT quae haecenus de circumstantiis dicta sunt facilius ad praxim in confessione reduci possint, recolendum est ex Philosophia Morali septem esse actus humani circumstantias, hoc vulgari versiculo comprehensas.

Quis, quid, ubi, quibus auxiliis, cur, quomodo, quando.

Et circa primam particulam (*quis*) notandum circumstantiam personae peccantis in varijs casibus confitendam esse. 1. Si habens votum castitatis fornicatur, debet hanc voti circumstantiam declarare, quia actui intemperantiae addit speciem sacrilegij. 2. coniugatus committens fornicationem, tenetur exprimere circumstantiam coniugij, quia ob illam actui superadditur malitia adulterij. 3. Si coniugatus peccat cum coniugata, vtramque circumstantiam confiteri debet, eo quod iam fit duplex adulterium, etsi vnus actus sit. 4. Sacerdos peccans contra castitatem, tenetur declarare ordinem laicum, nec suffi-

cit si simpliciter dicat, se voto castitatis ligatum esse. Quia circumstantia ordinis sacri est valde aggravans, etiam supra simplex votum. 5. Quod si sit Religiosus professus, debet etiam ex veriori sententia, professionis circumstantiam declarare quia hoc multum auget peccatum. 6. Si sit Episcopus consecratus, circumstantiam characteris notabiliter aggravantem exprimere debet, propter eximiam virtutis perfectonem quam dicit status Episcopalis supra alios status. Imò hoc aliqui extendunt ad omnes peccatorum mortalium species. 7. Si sit Confessorius, & filiam spiritualem cognoverit, vel sollicitaverit, hanc qualitatem aggravantem manifestare debet. 8. Si quis peccavit cum ea quam tenuit in Baptismo, vel in Confirmatione, hanc circumstantiam, ex qua incestus spiritualis oritur, fatei debet. 9. Si ad consanguineam, vel affinem illicitè accessit, circumstantiam incestus notabiliter aggravantem aperire tenetur, ut si sit in primo, aut secundo gradu.

Circa secundam particulam (*Quid*) nota duas regulas à nonnullis assignari, quibus dignoscatur circumstantia aggravantes in confessione declaranda. *Prior* est, quando gravitas peccati sumitur ex gravitate materiae circa quam versatur, eam circumstantiam esse declarandam, quae per se spectata peccatum mortale posset constituere. Unde si furtum unius aurei est peccatum mortale, qui duos furatur aureos, tenetur dicere, se duos aureos furatum esse.

Posterior est, in peccatis quorum gravitas sumitur à directione, vel intensione actus, circumstantiam manifestandam esse, quando modus communis ea peccata patrandi, prudentum iudicio notabiliter exceditur. Ut si quis per duas aut tres horas continuas fœdam cogitationem animo versat, vel turpibus operibus vacat; aut si tanto in aliquem afficitur odio, ut eum non modo occidat, sed etiam occisum laceret, variisque ictibus confodiat. Tunc enim non solum actus principalis, sed etiam circumstantia

tia illa extraordinaria excessus declaranda est.

Circa tertiam particulam (Vbi) nota circumstantiam loci sacri declarandam esse. 1. Quando aliquis furatur in loco sacro rem sacram, aut non sacram quæ vel est Ecclesia, vel sub speciali illius custodia, ita vt de illa teneatur. Sic enim locus sacer est circumstantia notabiliter aggrauans, eo quod per furtum grauis illi fit iniuria. Quod si res furto ablata ad locum sacrum neutro ex dictis modis spectat, tunc locus sacer non est circumstantia notabiliter aggrauans, adeoque necesse non est eam declarare in confessione, vt si quis furetur crumenam alicuius, qui sacro interest. Adde videri sacrilegium, furari rem sacram in loco non sacro, v. c. Calicem consecratum in domo aurificis, propter iniuriam rei sacre illatam. Quod intellige, modo fur sciat esse Calicem consecratum.

Secundo, quando quis alium in loco sacro iniuste occidit, grauiterve vulnerat, secus si casu, aut se iuste defendendo, vel alio modo inculpate hæc faciat; vel si loco sacro alium extra existentem occidat, aut grauiter percutiat. Quamuis oppositum dicendum sit, si quis extra locum sacrum positus, alium intra existentem armis missilibus interficiat: sic enim grauis fit iniuria loco sacro, vt perspicuum est.

Tertio, quando quis in loco sacro semen culpabiliter effundit at non si tantum aspectus inhonesti fiant, aut colloquia turpia ibi misceantur. Imo ex multo- tum sententia, & si tactus inhonesti in loco sacro contingant sine pollutione, id non sufficit ad sacrilegium. Existimo tamen foeditatem actus patrati inde grauiter aueri, adeoque iuxta nostra principia, circumstantiam loci sacri in confessione tunc esse declarandam.

Quarto, quando quis violenter extrahit delinquentem e loco sacro: quod intellige in iis casibus, in quibus delinquens gaudet immunitate loci sacri, secus si culpa sit adeo grauis, vt ab immunitate Ecclesie excepta sit. Qua ratione publici grassatores viarum, nocturni segetum incendiarii, qui per insidias occidunt

proximos, &c. hac immunitate non fruuntur. Quae in re attendenda est probata loquorum consuetudo.

Circa quartam particulam (*Quibus auxiliis*) nota eum qui aliquem non paratum, ad peccatum induxit; debere confiteri circumstantiam inductionis. Unde qui fornicatus est cum foemina minime exposita, quam ad hoc induxit, non modo tenetur declarare fornicationem, sed etiam inductionem. Secus si foemina erat exposita, esto ad hunc actum singularem eam induxerit; hinc enim grauitas peccati parum augetur.

Eodem modo qui utitur maleficio parato ad tollendum maleficio alio maleficio, et si grauiter peccet, eo utendo ad talem effectum sic obtinendum, non tamen tenetur confiteri inductionem. Qui vero ex causa rationabili mutuum petit ab usurario exposito, & parato omnibus dare sub usuris, non peccat utendo vel inducendo: quia non petit nisi mutuum, quod ex se licitum est, & sine culpa dari potest.

Addunt aliqui eum non peccare, qui ex causa necessaria petit mutuum expressè & formaliter sub usuris, ab usurario exposito, dum modo talis petitionis obiectum non sit actio per se mala usurarii, sed ipsum mutuum, ut sensus sit, da mihi mutuum, & si usuras exacturus sis. Verum & si haec sententia speculatiuè probabilitatem aliquam habeat, in praxi tamen non satis tuta videtur, adeoque cauendam existimo.

Circa quintam particulam (*Cur*) nota. quando quis peccauit ex fine extrinseco mortaliter malo, declarandam esse circumstantiam finis; ut si furatus est animo fornicandi, vel occidendi: quia hinc actus sumit nouam speciem peccati. Dico ex fine extrinseco, nam si agatur de fine operis intrinseco, seu ad quem ex se ordinatur, certum est non requiri ut talis finis in confessione declaretur, & si ab operante expressè intentus sit. Unde qui ob solam voluptatem forni-

forni-

fornicatur, non tenetur declarare circumstantiam illam finis, sed solum actum fornicandi.

Nota secundo cum qui peccauit ex fine non malo, non teneri declarare circumstantiam illam finis, cum non mutet speciem nec sit multum aggrauans. Vnde qui omisit Sacrum propter studium, non tenetur declarare circumstantiam illam studii, sed solam omissionem Sacri.

Nota Tertio, eum qui peccat ex confidentia misericordiae diuinae, seu sperans Deum illi daturum tempus penitentiae, non teneri eiusmodi circumstantiam declarare, Vnde potest absolui per Iubilaeum, qui ex confidentia illius peccatum alias reseruatum perpetrat.

Circa sextam particulam (*Quomodo*) nota 1. modum peccandi variare interdum speciem, vnde qui furatur sciente & inuito domino, committit rapinam specie à simplici furto distinctam; adeoque in confessione declarandam.

Nota secundo variis modis peccatum ex se veniale fieri mortale. 1. quando vltimus finis in eo constituitur siue explicitè, siue implicitè, ita vt propter illud quis paratus sit mortaliter peccare. 2. quando committens peccatum ex se veniale, putat ex confidentia erronea illud esse mortale. 3. quando peccato veniali additur contemptus Superioris. 4. quando per peccatum veniale aliquis se constituit in periculo labendi in mortale. 5. quando ex tali peccato oritur graue aliorum scandalum.

Nota tertio eum qui ex errore inuincibili putat se, siue hoc egerit, siue oppositum, v. c. siue infirmum deferat vt Sacro assistat, siue Sacrum omittat ne infirmum deferat, peccaturum, non peccare alteram contradictionis partem sequendo quia cum necessario debeat aliquam ex illis eligere, sequeretur eum necessario peccare, quod dici non potest. Si tamen existimat vnum peccatum esse altero grauius, tenetur illud eligere quod minus malum iudicat.

Nota

Nota quarto cum peccare, qui facit aliquid practice dubitans esse peccatum, secus si dubium illius est tantum speculatiuum. Hinc milites licite ad bellum procedunt, & si de iustitia illius speculatiue dubitent modo tale dubium in praxi, ex causa rationabili, deponant. Videnda sunt quae de conscientia diximus in Idea Theologiae moralis lib. I. cap. 3.

Circa septimam & vltimam particulam (*Quando nota 1.* Si quis fornicatur, aut furatur, aut blasphematur die Festo, non esse necessario declarandam in confessione totam circumstantiam seculi o contemptu: quia haec, aliave peccata non magis prohibentur diebus Festis, quam aliis.

Nota secundo, quando quis vna transgressione violat duo praecipua eiusdem rationis, non opus esse declarare circumstantiam diuersorum praecipuorum, ut si non audiat Sacrum die Dominica, in qua Festum occurrit, aut si non ieiunet in Vigilia alicuius Sancti, in Feriis quatuor temporum, vel in Quadragesima occurrente. Secus si sint duae obligationes ad diuersas virtutes spectantes, ut si Sacerdos beneficiarius omitat preces horarias, ad quas tenetur x Religione, ratione ordinis; & ex iustitia, ratione beneficij.

ARTICVLVS VIII.

Quinam sint casus in quibus confessio est valida licet materialiter non sit integra, seu etsi aliquod peccatum mortale reticeatur.

RESPONDEO casus illos, ex communi sententia, varios esse. *Primus*, est, quando ex obliuione, vel ignorantia, aut inaduertentia inculpabili aliquid omititur. Dico, inculpabili, nam si omissio est culpabilis, non valet Sacramentum, ut contingit dum quis peccatum mortale omitit, quia sine villo peccatorum examine confitetur. Secus si tantum venialiter, ut si quis

si quis in disquisitione peccatorum suorum adhibeat paulo minorem diligentiam quam debet, & inde omissio peccati mortalis oriatur.

Secundus, quando propter instantem mortem periculum est, ne poenitens expiret antequam omnia peccata mortalia confiteatur, tunc enim danda est absolutio, & si confessio perfecta non sit. Quod si data absoluteione, potest sine graui incommodo vel molestia aegrotantis, perfici confessio, ea perficienda, & in fine danda iterum absolutio. Hinc si in naufragio, aliove simili casu, multi simul alta voce aliquod peccatum Sacerdoti confiteantur, poterit ille illos omnes abluere his verbis! *Ego vos absoluo à peccatis vestris.* An autem teneatur quis hoc modo confiteri, ex praedictis intelligitur.

Ceterum quod hic dicimus de necessitate poenitentis, extendi potest ad necessitatem ipsius Sacerdotis, ita ut si v. c. audiendo integram confessionem peste infecti, periculum sit ne ipsemet inficiatur, possit audito aliquo peccato, eum absolueri.

Tertius, quando Sacerdos non potest integrè confiteri, nisi reuelat aliquod peccatum in confessione auditum, ex cuius reuelatione confessarius veniat in cognitionem illius, qui tale peccatum patrauit. Praeceptum enim non reuelandi sigillum confessionis, magis censetur obligare quam praecceptum de integritate confessionis, & si vtrumque diuinum sit.

Quartus, quando ex confessione alicuius peccati, probabiliter oriri potest graue aliquod damnum siue poenitenti, siue cuiunque alteri: praecceptum enim integritatis confessionis antiquiori, & fortiori charitatis praeccepto cedere debet. Caueat tamen poenitens, ne ob leues aliquas coniecturas, ex confessione alicuius peccati tale quid euenturum suspicetur.

Quintus, quando non potest integra confessio institui, nisi detegatur persona complicitis, charitas enim videtur postulare, vt tunc subdiceatur peccati species, ex qua complicitale damnum imminet. Quod tamen ali-

aliqui negant, eo quod complex in illud periculum se coniecit.

Id autem intellige, quando tam pœnitens, quam complex sunt noti confessario, neque alius commode adiri potest, & aliunde periculum est ne complex ea confessione grauer infametur, spectata conditione confessarii, qualitate criminis, aliisque circumstantiis quæ prudenter pensari debent. Verum quamuis aliqui putent, peccatum tunc omnino tacendum esse, probabilius videtur solam circumstantiam, ex qua in notitiam complicitis veniretur, reticendam, & peccatum in communi declarandum; vt si ille qui fororem cognouit, dicat se fornicatum esse, si soluta est, aut se adulterium perpetrasse, si est coniugata.

Sextus, quando instituitur confessio de peccatis aliis ritè confessis, potest enim pœnitens vnâ partem hodie confiteri, & cras alteram, siue e dem, siue distincto Sacerdote, & qualibet vice absolui. Imo ex peccatis confessis potest ea, vnde grauis infamia timetur, reticere. Et quamuis dixerit confessario, se velle generalem totius vitæ confessionem apud eum instituere, id non sufficit vt teneatur sub mortali, peccata omnia aliis ritè confessa ei declarare.

Septimus quando pœnitens est ignoti Idiomatis, nec adest confessarius qui linguam illius perfecte calleat instatque præceptum confitendi. Tunc enim potest Sacerdos eum absolueri, etsi peccata omnia illius non satis intelligat. Si tamen alterius confessarii, cui pœnitens integrè confiteri valeat, copia facile haberi potest, ad eum remittendus est.

Octauum casum addunt aliqui, quando pœnitens habet casus reseruatos cum non reseruatis, tunc enim dicunt eum posse, ex rationabili causa, solos reseruatos confiteri Superiori reseruanti, & ab iis absolui; reliquos verò posse confiteri alteri Sacerdote, eorumque absolutionem ab illo accipere. Dicunt autem eiusmodi causam adesse, quando Superior ob

neg.)

negotia occurrentia, non potest integram confessionem audire. Verum non puo communes Superiorum occupationes sufficere ad dimidiandam confessionem, cuius integritas est de iure diuino. Si tamē contingeret Superiorem non posse totam confessionem audire, instaretque ex parte inferioris grauis necessitas confitendi, neque posset tunc alteri commodè delegari facultas absoluendi à reseruat, in eo casu concederem prædictam confessionis dimidiationem licitam esse. Sed sanè omnes illæ circumstantiæ vix ynquam simul occurrere possunt, vt perspicuum est.

Circa iam dicta nota 1. et si in dictis casibus confessio, quæ non est materialiter integra valeat; ad valorem tamen illius semper requiri, vt sit formaliter integra, adeo vt omnia peccata declarentur, quæ moraliter manifestari possunt; nec plura reticeantur, quæ iusta causa exigat.

Nota 2. eum qui, ex iusto timore mali impendentis, si integre confiteatur, peccatum aliquod mortale retinere potest, debere instante præcepto confessionis, vel communionis confiteri reliqua peccata mortalia, ex quibus nullum periculum timet; neque fas ei esse ex communi sententia, neglecta confessione, ad Eucharistiam cum contritione accedere.

Nota 3. si quis cum peccato mortali, ex quo damnum timet, non habet nisi venialia, eum non teneri in iam dictis casibus confiteri, sed tantum si verferetur in periculo mortis: tunc enim ex charitate propria, tutiorem salutis viam eligere tenetur, adeoque venialium confessionem inlinuere debet.

Nota 4. eum qui ex rationabili causa, peccatum aliquod mortale in confessione subticuit, non manere liberum ab obligatione illud aliàs confitendi. Nec tamen teneri statim prima data occasione illud confiteri, sed posse expectare vsque ad tempus, quo præceptum confessionis aliunde obligat.

ARTI-

ARTICVLVS IX.

Quid dicendum sit de iteranda confessione.

RESPONDEO hominem verè & directè semel absolutum à peccatis confessis, non teneri amplius per se loquendo, ea Sacramentaliter confiteri. Quia nullum datur præceptum iterandæ confessionis eiusdem peccati, sed tantùm illius semel instituendæ. Dico *directè absolutum à peccatis confessis*; nam si quis à peccatis mortalibus minimè confessis interdum indirectè absoluitur, vt contingit quando ea in confessione inculpabiliter prætermittit, modo dolor interius etiam ad illa sufficienter se extendat, tunc manet obligatio grauis ea confitendi, si quando memoriz occurrerint. nõ est obligatio iterùm confitendi peccatũ confessũ, à quo quis tantùm indirectè absoluitur, si quis ex rationabili causa, confiteatur casus referuatos Sacerdoti non habenti iurisdictionem in illos. Quamuis enim ab illis indirectè tunc absoluitur, tenetur iterùm ea confiteri superiori eos referuanti, vel alteri qui ab illo acceperit facultatem absoluendi à referuatis.

Cùm ex præcepto diuino teneamur verum Sacramentum suscipere, vt supra dictum est, quando confessio peccati mortalis fuit nulla & inualida, tenetur pœnitens eiusmodi peccatum iterum confiteri, siue nullitas oriatur ex defectu illius, siue ex defectu Sacerdotis.

Defectus ex parte pœnitentis, obligans per se loquendo ad iterandam confessionem est, quando est integrè confessus sit, non tamen accessit cum sufficienti dolore de peccatis commissis. Quomodo censetur accessisse, si confessus est cum affectu, seu complacentia ad aliquod peccatum mortale, aut sine proposito relinquendi proximas occasiones peccandi, vel

emen-

emendandi vitam in posterum, & seruandi præcepta diuina &c.

Item si aliquod peccatum mortale, sine iusta causa in confessione scienter prætermisit, tenetur integrâ confessionem iterum instaurare, non solum peccatum prætermisum, & sacrilegam illius omissionem confitendo, sed etiam alia peccata mortalia quæ confessus fuerat.

Rursus ex probabiliori sententia, tenetur iterum confiteri, qui ob grauem negligentiam in conscientia discussione commissam, aliquod peccatum mortale in confessione prætermittit; esto videatur sufficienter dolere de peccatis quorum meminit.

Porro vt valeat confessio, non est necesse vt quis in conscientia examinanda, summam quam potest diligentiam adhibuerit, sed sufficit si mediocrem, spectata ipsius conditione, negotiorum quæ tractare soleritate, aut multitudine, consuetudine quam habet raro aut frequenter confitendi, & arbitrio viri prudentis præmiserit.

Addo tamen diligentiam quæ ex se non est sufficiens, posse fieri sufficientem diligentia confessarij. Vnde excusari possunt à peccato mortali vulgares homines, qui aliquantulum conscientiam examinât, & bona fide accedunt ad confessionem, cum proposito fideliter respondendi ad interrogata sacerdotis, quem sciunt esse virum eruditum, & in examinandis pœnitentibus satis accuratum.

Quod si quis bona fide aliquod peccatum omisit in confessione, inuincibiliter existimans non esse mortale, tunc non est obligatio iterandi confessionem, etsi peccans doctior factus, postmodum discat tale peccatum esse mortale; sed sufficit peccatum illud in sequenti confessione declarare. Hinc excusantur homines ne iterare teneantur confessiones, quas in tenera ætate cum eiusmodi defectu instituerunt. Excusantur etiam rudes & illiterati à repetendis confessionibus præteritis in quibus ex ignorantia inuincibiliter

inuincibiliter

inuincibili peccatorum numerum sufficienter non expresserunt. Quod tamen prætermissum fuit, declarandum est modo possibili.

Non tenetur iterare confessionem, qui omnia peccata mortalia confitetur sacerdoti ignoto, & postea venialia sacerdoti ordinario. Qui tamen sæpe hoc modo confessionem diuidit, non videtur habere affectum valde alienum à peccato mortali. Vnde non facile excusarè a sacrilegio, eos qui vt bene audiât apud confessariũ piũ, & grauem, sola peccata leuia illi confiteri solent, & interim alio vtuntur confessario, apud quem peccatorum mortalium sarcinam prius deponunt. Illi enim vtuntur Sacramento, tanquam medio ad sibi conciliandam apud confessarium probum, falsam opinionem sanctitatis, quod in grauem Sacramenti ipsiusque Dei Sacramentorum authoris irreuerentiam haud dubie cedit. Non tamen nego, quin id interdum, ex causa rationabili, licitè fieri possit.

Qui scit se esse excommunicatum, sibi que in hoc statu constituto, licitum non esse Sacramenta suscipere, peccat mortaliter si confiteatur peccata, antequam curet se absolui ab excommunicatione, adeoque tenetur confessionem repetere. Secus si ex ignorantia inuincibili existimet, se posse licitè & validè absolutionem sacramentalem assequi, antequam à censura absoluator.

Qui peccata confitetur, cum proposito non adimplendi iustam satisfactionem à confessario imponendam, inualidè absoluitur, & tenetur confessionem iterare. Idem dic de illo, qui confitetur quidem animo obtemperandi sacerdoti, audiens autem penitentiam sibi impositam, eam sine causa rationabili acceptate renuit, vel acceptatam omnino negligit ante datam absolutionem, adeo vt non curet illam memoria retinere, vt eam postea exequatur, sicque virtualiter, seu interpretatiuè censeatur illius non implendæ propositum habere. Vnde etiam

et si fortè postea pœnitentia ductus, satisfactionem iniunctam impleat, tenetur confessionem factam repetere, & grauem illum neglectum declarare.

Qui tamen pœnitentia acceptata, cum seria intentione eam implendi, absoluitur, & postea non vult eiusmodi pœnitentiam exequi, peccat quidem eatenus mortaliter, at non ideo tenetur confessionem præteritam, vt pote validè & legitimè factam, iterare, sed tantùm culpabilem pœnitentiæ omissionem declarare.

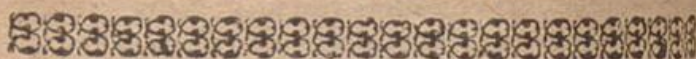
Qui pœnitentiæ oblitus est, adire debet sacerdotem à quo absolutus fuit, si commodè potest, & probabiliter existimat eum pœnitentiæ impositæ adhuc memorem esse, vt ab illo discat quid fieri imperauerit. Quod si confessarium adire commodè nequit, aut verissimiliter credit eum pœnitentiæ iniunctæ non meminisse, in eo casu multi existimant, eum non teneri præteritam confessionem repetere, sed posse indulgētis, vel piis opibus defectum satisfactionis sacramentalis, quoad remissionem pœnæ debita, supplere. Tutius tamen est iterum confiteri, vt noua pœnitentia peccatis proportionata imponatur; sic enim integritati Sacramenti modo possibili consulitur.

Qui ex causa rationabili, pœnitentiam sibi impositam commutari desiderat, debet commutationem illam petere in Sacramento pœnitentiæ; quia sicut ligare, ita & soluere pœnitentem, est actus clauium ad forum animæ spectant. Tenetur etiam ex probabiliori sententia, confessionem præteritam iterare, quia alias confessarius non potest in commutatione pœnitentiæ, saltem ab alio iniunctæ satis cautè procedere.

Et hæc de defectibus ex parte pœnitentis dicta sufficiant, quod verò ad eos spectet, qui oriuntur ex parte confessarij, propter quos etiam iteranda est confessio, ij sunt 1. si non sit sacerdos, etsi talis existimetur. 2. si non habeat intentionem absoluendi. 3. si non

non

non sit approbatus ab Episcopo. 4. si careat iurisdictione. 5. si ob distractiones, aut somnolentiam ad peccata mortalia non aduertat. 6. si careat scientia necessaria ad valorem Sacramenti. 7. si essentialia formæ verba non proferat. Quæ omnia lucem accipient, ex dicendis infra de officio Confessarij.

CAPVT III.

DE III. ECCLESIAE

PRÆCEPTO,

QVO IVBEMVR COMMVNICARĒ
semel in Anno.

ARTICVLVS I.

An detur aliquod Præceptum sumendi Eucharistiam.

RESPONDEO I. extare præceptum Diuinum sumendi Eucharistiam, omnes homines ratione vtentes sub peccato mortali obligans, vt satis intelligitur ex verbis illis Christi Ioann. 6. *Nisi manducaueritis carnem Filij hominis, & biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis.*

Hoc præceptum per se obligat in articulo mortis, vt patet ex praxi Ecclesiæ, quæ semper magna sollicitudine curauit, vt extremè laborantibus conferretur viaticum Et sanè cùm ex Euangelio constet de institutione, non de tempore huius præcepti, rationi valde consentaneum est, vt dicamus tunc obligare, quando vsus Eucharistiæ est maximè necessarius, nimirum in mortis articulo: quia eo præsertim tempore tenentur homines vires spirituales reficere, cum

corpore
ad grati
ducunt
ristia.
Ex qu
tiuntur
dices re
necessari
ad Euch
confue
in quo
Quid
ex deuo
dies inc
uoad co
cauit, ia
firum ta
etiam si
commu
Respo
mendi
prum Ec
nimiru
usque, &
Hoc p
nevent
dum est
incipiur
tima est
ad com
cut adm
do suffi
maiori,
care pos
ptione
præcoci
um sit p
gationi